

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobkyně: **M. K.**, zast. JUDr. Alenou Kasalovou, advokátkou, se sídlem nám. Republiky 2, Plzeň, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 1. 2011, č. j. 16 Ad 71/2010 – 33,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupkyni žalobkyně JUDr. Aleně Kasalové, advokátce, se sídlem nám. Republiky 2, Plzeň, **se přiznává** odměna za zastupování v částce 4800 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Česká správa sociálního zabezpečení (dále také ČSSZ) rozhodnutím ze dne 20. 1. 2010, č. j. X odňala žalobkyni od 8. 3. 2010 invalidní důchod podle § 56 odst. 1 písm. a) a § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. V rozhodnutí vycházela z posudku Okresní správy sociálního pojištění v Tachově ze dne 16. 12. 2009, podle kterého již žalobkyně není invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu její pracovní schopnost poklesla pouze o 25 %. Námitky proti tomuto rozhodnutí zamítla ČSSZ rozhodnutím ze dne 13. 7. 2010, č. j. X, neboť ani další posouzení zdravotního stavu Českou správou sociálního zabezpečení

podle § 5 písm. j) a § 8 odst. 9 zákona č. 582/1999 Sb. o organizaci a provádění zákona o sociálním zabezpečení, na tomto závěru nic nezměnilo. Žalobkyně nebyla shledána invalidní ve smyslu § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, jako jedné z podmínek trvání nároku na invalidní důchod, ve smyslu § 38 zákona o důchodovém pojištění v nyní platném znění (od 1. 1. 2010) a nebyla shledána již nadále částečně invalidní ve znění platném do 31. 12. 2009, neboť míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně byla novým posudkem ze dne 22. 6. 2010 určena na 20 % [podle kapitoly XIII, odd. E, položky 1, písm. b) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity a tato míra poklesu nebyla změněna ani ve smyslu § 3 a 4 citované vyhlášky]. Do 31. 12. 2009 nebyla žalobkyně nadále částečně invalidní podle § 44 zákona o důchodovém pojištění, v tehdy platném znění, neboť míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu činila 25 %, a odpovídala zdravotnímu postižení zařazenému pod kapitolu XV, odd. F, položka 2, písm. b) přílohy č. 2 k vyhl. č. 284/1995 Sb. Ani toto procento nebylo navýšeno podle § 6 odst. 4 a 5 citované vyhlášky. Invalidita žalobkyně zanikla k datu 16. 12. 2009.

Rozhodnutí správního orgánu napadla žalobkyně žalobou, ve které namítala, že její zdravotní stav výsledku rozhodnutí správního orgánu neodpovídá. Zdůraznila, že nadále trpí bolestmi, omezeními pohybu v práci i běžném životě, neustále je pod lékařským dohledem, bere léky, a tudíž závěr o míře poklesu její pracovní schopnosti považuje za nesprávný. Dovozovala plnění podmínek nároku na odňatou dávku důchodového pojištění.

Na výzvu soudu vypracovala Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále PK MPSV ČR nebo také PK) dne 29. 11. 2010 posudek o zdravotním stavu žalobkyně, ve kterém konstatovala, že k datu vydání napadeného rozhodnutí nebyla žalobkyně invalidní dle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. a to ani v 1. stupni invalidity dle § 39 odst. 2 písm. a) citovaného zákona. V posudku se rovněž zabývala existencí vlivu zdravotního postižení žalobkyně na pokles její schopnosti soustavné výdělečné činnosti s využitím jejího vzdělání, zkušeností a znalostí, a případným odůvodněním navýšení ztráty pracovní schopnosti nad zákonnou hranici (§ 6 odst. 4 prováděcí vyhlášky č. 258/1995 Sb. k zákonu č. 155/1995 Sb., ve znění platném do 31. 12. 2009). Pro takové doporučení však PK důvody nenalezla se zdůvodněním, že využití uvedených předpokladů není zdravotním postižením žalobkyně, při dodržení doporučených pracovních omezení (zákaz zvedání těžkých břemen), dotčeno.

Rozsudkem ze dne 11. 1. 2011, č. j. 16 Ad 71/2010 – 13, Krajský soud v Plzni (dále krajský soud) žalobu zamítl. V citovaném rozsudku vycházel z toho, že podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení jsou k posuzování podmínek nároku na invalidní důchod oprávněny příslušné posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, zohledňující i případnou změnu pracovní schopnosti pojištěnce v důsledku nepříznivého zdravotního stavu. Soud vzal v úvahu odborný nález PK, označující za rozhodující zdravotní postižení žalobkyně chronický levostranný lumbosakrální syndrom s kořenovou lézí S1 při diskopatii a spondylproduktivních změnách v prostoru L5/S1, chronický VAS krční páteře s iritací kořene C6 vlevo na podkladě hernie disku C5/6 při prokázané stenóze kanálu krční páteře v prostoru C5/6. Ostatní části diagnózy byly určeny jako vedlejší. Krajský soud vyšel

ze závěru PK, že u žalobkyně je onemocnění na podkladě degenerativních změn stabilizované, bez závažnějších dopadů na schopnost kvalifikovaného výkonu povolání (kadeřnice, podnikající fyzická osoba) s omezeními platnými pro vertebropaty. Míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně byla vyjádřena omezením -30 %. Krajský soud se ztotožnil se závěrem PK, že není důvod navýšit procento poklesu pracovní schopnosti žalobkyně nad horní hranici rozpětí, neboť u ní nebyla zjištěna další posudkově významná zdravotní postižení. To tedy znamená, že žalobkyně nesplňuje podmínky invalidity dle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. (pracovní schopnost by musela klesnout alespoň o 35 %). Žalobkyni se nepodařilo prokázat, že by k datu vydání rozhodnutí správního orgánu (13. 7. 2010) její pracovní schopnost poklesla o více procent, rozhodnutí vydal správní orgán k tomu věcně oprávněný a ve správném složení a soud neměl pochybnosti o správnosti posudku, který tvoří věcný základ rozhodnutí.

Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně kasační stížnost, ve které soudu (i správním orgánům) vytkla, že vycházel jen ze skutkových zjištění, ke kterým dospěl při posuzování jejího zdravotního stavu a opomenul další kriteria dle § 39 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb. (vzdělání, zkušenost, znalosti, povahu předchozí výdělečné činnosti). V jakém smyslu jsou tato kriteria v případě žalobkyně opomenuta, kasační stížnost neuvádí a omezuje se na doslovné citace zákona o důchodovém pojištění. Žalobkyně se konkrétního důvodu kasační stížnosti odkazem na ustanovení § 103 soudního řádu správního nedovolává, nicméně z namítané absence významné části dokazování dovozuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí a jedná se tedy o důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. [Shodně v tomto smyslu rozhodl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. 9. 2003, sp. zn. 4 Ads 13/2003, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí NSS pod číslem 511/2005, a následně také v rozsudku ze dne 10. 9. 2009, č. j. 4 Ads 62/2009 - 109, ve kterých námitky, brojící proti neúplnosti a nepřesvědčivosti posouzení zdravotního stavu pojištěnce podřazuje pod kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (jiná vada řízení)].

Nejvyšší správní soud je vázán rozsahem kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 s. ř. s.) a také jejími důvody (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), k takovým skutečnostem, které stěžovatel uplatnil až po vydání napadeného rozhodnutí však nepřihlíží (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Kasační stížnost lze podat pro důvody dle § 103 odst. 1 s. ř. s., naopak nepřípustná podle § 104 odst. 4 je kasační stížnost, opřená o důvod, který stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.

Vycházeje z těchto zásad přezkoumal Nejvyšší správní soud napadený rozsudek a neshledal kasační stížnost důvodnou.

Předmětem přezkumného soudního řízení v posuzované věci bylo rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 13. 7. 2010, č. j. X, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí ČSSZ ze dne 20. 1. 2010, č. j. X, odnímající stěžovatelce podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění od 22. 6. 2001 invalidní důchod (dosud pobíraný částečný invalidní důchod) s odůvodněním, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Tachově ze dne 16. 12. 2009 již žalobkyně není invalidní. Bylo tedy třeba nejprve zjistit, zda stěžovatelka ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí splňovala nadále podmínky invalidity ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., či nikoliv.

Zásadní zjištění představuje proto posouzení, zda nadále pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti žalobkyně činil 35 % nebo méně, jak tvrdí napadené rozhodnutí. V daném případě se jedná o důchod podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem žalobkyně a rozhodnutí soudu závisí především na jeho odborném lékařském posouzení. Již dříve Nejvyšší správní soud opakovaně konstatoval, například ve zmíněném rozsudku č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, že v přezkumném soudním řízení ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise MPSV jsou oprávněny nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti občanů, ale též k posouzení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a k zaujetí posudkových závěrů o plné či částečné invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Přirozeně i tyto posudky hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v ustanovení § 77 s. ř. s., přitom však takový posudek, který zcela splňuje požadavek celistvosti, úplnosti a přesvědčivosti, bývá zpravidla důkazem ve věci stěžejním. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti, který je kladen na posudky posudkových komisí, spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především pak s těmi, které namítá účastník uplatňující nárok na získání nebo udržení invalidního důchodu, jakož i v tom, zda podaný posudek obsahuje náležité zdůvodnění svého posudkového závěru tak, aby byl tento závěr přesvědčivý pro soud, který nemá ani nemůže mít odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení plné invalidity závisí především. U pojištěnce, který byl v minulosti uznán invalidním (či podle předchozí právní úpravy alespoň částečně invalidním – jako tomu bylo u stěžovatelky), musí být v posudku na základě úplné klinické diagnosy vyjádřeno, v čem došlo ke zlepšení zdravotního stavu ve srovnání se zdravotním stavem v době, kdy mu byl invalidní důchod přiznán, event., naposledy ponechán, nebo v něm musí být přesvědčivě s odkazem na příslušné lékařské nálezy odůvodněno, co jinak vedlo posudkovou komisi k závěru, že již pojištěnce nepokládá za invalidního (částečně invalidního). To může být například při dlouhodobé – posudkově významné – stabilizaci zdravotního stavu, event. v případě předchozího posudkového omylu. Zvláště naposledy uvedený závěr však musí být přesvědčivě zdůvodněn.

Uvedené požadavky v soudním řízení vypracovaný posudek splňuje.

Nejvyšší správní soud nemůže v posuzovaném případě přehlédnout, že rozhodnutí správních orgánů byla vybudována na logických závěrech odborných posouzení zdravotního stavu žalobkyně, přičemž i další zákonná hlediska pro úvahy o vlivu zdravotního poškození žalobkyně na využití její kvalifikace a schopností byla zohledněna. Tato posouzení byla přitom ve shodě se závěry posudku PK MPSV, který byl vypracován pro účely přezkumného řízení soudního.

Z takového základu vycházel i krajský soud v napadaném rozsudku. Rozhodnutí podepřel právě již vyžádaným posudkem PK MPSV ČR, které uložil vyjádřit se také k existenci podmínek pro užití § 6 odst. 4 vyhlášky č. 284/1995 Sb. Soud vzal v úvahu v posudku podrobně popsaný vývoj zdravotního postižení žalobkyně, která byla uznána částečně invalidní již od července 2000 pro vleklý pravostranný cervikobrachiální a cervikokraniální syndrom na podkladě degenerativních změn při vrozeně úzkém

páteřním kanálu v oblasti krční a pro vleklé lumbalgie s podílem blokády pravého křížového kloubu. Jako vedlejší diagnosa je uvedena pollinosa, eufunkční struma, žilní insuficience předních tabilárních žil vlevo dle sono 5/2009, dobře zhojený stav po zlomenině levého předloktí, stav po artroskopickém výkonu pro impingement syndrom pravého ramenního kloubu. V červnu 2006 byla žalobkyně právě pro naposledy uvedené vertebrogenní onemocnění uznána plně invalidní, tato klasifikace byla posléze změněna na částečnou invaliditu v červenci roku 2007 (s odstupem času po provedeném artroskopickém výkonu).

PK MPSV ČR v posudkovém zhodnocení podkladů a vyšetření, zejména nálezu revmatologa MUDr. V. ze dne 2. 7. 2009, vyšetření MRI krční páteře, nálezů praktické lékařky MUDr. T. a především nálezů neurologa MUDr. K. z roku 2010 (včetně MRI mozku), konstatovala, že zdravotní stav žalobkyně je stabilizovaný, bez závažnější kořenové symptomatiky a bez insuficience svalového korzetu, s odpovídající pohyblivostí a schopností výkonu běžných aktivit i výkonu povolání s využitím získané kvalifikace vyučené kadeřnice. Takto zjištěnou míru zdravotního omezení posudková komise vyhodnotila jako pokles pracovní schopnosti dle kapitoly XIII oddílu E, položky 1c přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. (kam jsou zařazena postižení svalové a kosterní soustavy, dorzopatie a spondylopatie, přičemž pod položkou 1c je uvedeno – bolestivý syndrom páteře, včetně stavů po operaci páteře, úrazu, degenerativní změny, výhřezy meziobratlových plotének se středně těžkým funkčním postižením), a to o 30 %. Zároveň, s odkazem na nepřítomnost jiných posudkově významných zdravotních postižení, nezjistila důvod ve smyslu § 3 a 4 citované vyhlášky, pro zvýšení procentního omezení pracovní schopnosti žalobkyně, která je v pracovním zařazení schopna využít profesní zkušenosti a znalosti i při dodržování doporučených pracovních omezení. Proto byla zvolena dolní hranice v položce uvedeného rozpětí pro takto charakterizované onemocnění.

Námitka žalobkyně, že se soud (ani správní orgán) nezabýval dalšími zákonnými hledisky dle § 39 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb. tedy není oprávněná. Jistě je mimo pochybnost, že žalobkyně je způsobilá výkonu pracovní činnosti za poněkud jiných podmínek, než člověk bez zdravotního poškození. Avšak tato míra je vyjádřena poklesem pracovní schopnosti v rozsahu, který dle kvalifikovaného zdravotního posouzení a zákonného vymezení nedosahuje hodnoty nutné pro přiznání či zachování invalidity a tedy i invalidního důchodu.

Posudek o míře zdravotního postižení a poklesu pracovní schopnosti žalobkyně, vypracovaný PK MPSV ČR dne 29. 11. 2010, představuje celistvý a logický rozbor relevantních okolností, potvrzující závěr o zdravotní způsobilosti žalobkyně pro výkon její pracovní činnosti. Tou je a byla práce kadeřnice, event. v postavení majitelky kadeřnického salónu se dvěma zaměstnanci. V charakteru vykonávané práce a kvalifikačních podmínek u žalobkyně k žádné významné změně nedošlo (ani žalobkyně nic takového netvrdí). Vývoj jejího zdravotního stavu je charakterizován PK konstatovanou posudkově významnou stabilizací zdravotního stavu, což při charakteru rozhodujícího zdravotního postižení (vedlejší zdravotní postižení, charakterizované jako eufunkční struma, žilní insuficience předních tabilárních žil vlevo dle sono 5/2009, pollinosa, dobře zhojený stav po zlomenině levého předloktí, stav po artroskopickém

výkonu pro impingement syndrom pravého ramenního kloubu, v hodnocení snížení pracovní schopnosti žalobkyně nehraje významnou roli) tvoří zásadní argument, podpořený navíc odborným zjištěním, že rozhodující onemocnění páteře, přes jeho dlouholeté trvání a degenerativní změny organismu, není provázeno závažnější kořenovou symtomatikou, ani omezením svalového tonusu, síly v končetinách a celkové hybnosti ve vztahu k běžným aktivitám a kvalifikovanému výkonu povolání. PK vyhodnotila nález na páteři žalobkyně jako hraniční mezi lehkým (příloha k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kapitola XIII, oddíl E, položka 1b 10 – 20 %) a středně těžkým (položka 1c 30 – 40 %). Motorická léze S1 vlevo je lehká a nepředstavuje funkčně významný neurologický nález, který by se mohl projevit ve zvýšení procentního hodnocení.

Z hlediska námitek žalobkyně je přirozeně významný i závěr posudkového hodnocení, konstatující schopnost žalobkyně vykonávat činnost v pracovním zařazení (kadeřnice, majitelka kadeřnického salónu se dvěma zaměstnanci) s využitím dosavadní profesní zkušenosti, znalosti a kvalifikace.

Z uvedených hledisek, zdravotních i těch, které obsahuje § 39 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., je skutkový stav popsán v souladu se skutečností, že žalobkyně vykonávala a vykonává stále stejnou práci a využívá k tomu stejně pracovní kvalifikace a dovednosti za situace, kdy došlo ke stabilizaci jejího zdravotního postižení na úrovni snížení pracovní schopnosti jen o 30 %, což nedosahuje hodnoty potřebné pro kvalifikaci osoby jako invalidní ve smyslu § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. v nyní platném znění.

Nejvyšší správní soud zhodnotil stížnostní námitku jako nedůvodnou. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému správnímu orgánu v tomto typu řízení takové právo nepřísluší bez ohledu na úspěch v řízení. Žalobkyni byla usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 5. 2011, č. j. 16 Ad 71/2010 – 69, ustanovena zástupkyní podle § 35 odst. 8 s. ř. s. advokátka JUDr. Alena Kasalová. Hotové výdaje a odměnu za zastupování v tomto případě hradí stát. Při rozhodování o odměně ustanovené zástupkyně se soud řídil ustanoveními § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. a) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátního tarifu) a přiznal zástupkyni žalobkyně 4200 Kč odměny za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a sepis kasační stížnosti) a 2 x 300 Kč jako paušální náhradu hotových výdajů.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2011

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu